

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

2. ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

Ορισμός Αναγέννησης: Αν και ο όρος παραπέμπει κυρίως στις εικαστικές τέχνες, πρόκειται για γενικότερη **πνευματική κίνηση με τα εξής χαρακτηριστικά:**

- ✓ Αναβίωση των αξιών της κλασικής αρχαιότητας
- ✓ Απελευθέρωση του πνεύματος από τη μονομέρεια της θρησκευτικής μεσαιωνικής σκέψης
- ✓ Άντληση έμπνευσης από την αρχαιότητα, με στόχο το μέλλον
- ✓ Επαναστατικές επινοήσεις στην επιστήμη, την τέχνη και τη λογοτεχνία

α. Οι νέοι δρόμοι δημιουργίας

Η πολιτιστική άνοιξη ξεκινά στις **οικονομικά ακμάζουσες πόλεις της Ιταλίας**, Βενετία, Ρώμη, Φλωρεντία, γιατί εκεί συντρέχουν οι προϋποθέσεις (πλούσιοι αστοί, φιλόμουσοι ηγεμόνες)

Από την άλλη μεριά, **στα πανεπιστήμια** πέρα από τη φιλοσοφία **διδάσκονται** και άλλοι τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (**οικονομία, δίκαιο, επιστήμες**).

β. Το κίνημα του Ανθρωπισμού

Η ρήξη με το Μεσαίωνα

Ορισμός Ανθρωπισμού: Η άρνηση της μεσαιωνικής κληρονομιάς και η στροφή προς τη βαθύτερη γνώση των ελληνικών γραμμάτων, όχι όμως σε θεωρητικό επίπεδο, όπως γινόταν στο Βυζάντιο μεταξύ 10^{ου} και 15^{ου} αι., αλλά με στόχο την **άντληση αξιών** για τη ζωή του ανθρώπου στη νέα εποχή.

Πρόδρομοι του ανθρωπισμού: **Δάντης, Πετράρχης, Βοκκάκιος.**

Ο καθολικός άνθρωπος (homo universalis): Ο άνθρωπος τοποθετείται τώρα στο κέντρο του κόσμου και θεωρείται ιδανικός, όταν:

- ✓ διατηρεί τη βαθιά θρησκευτικότητά του, επιζητώντας όμως την αληθινή πίστη
- ✓ έχει αναπτύξει εξίσου το σώμα και το πνεύμα του (είναι πολύπλευρος κι όχι μονοδιάστατος)
- ✓ είναι δημιουργός του πολιτισμού του και υπεύθυνος ο ίδιος για τη μοίρα του

Η συμβολή των Ελλήνων λογίων στην ανθρωπιστική κίνηση

Πολλοί Έλληνες λόγιοι κατέφυγαν στη Δύση πριν και μετά την Άλωση, όπως ο Μανουήλ Χρυσολωράς στη Βενετία (απεσταλμένος του βυζαντινού αυτοκράτορα προς αναζήτηση βοήθειας εναντίον των Τούρκων), οι Γεώργιος Σχολάριος ή Γεννάδιος, Μάρκος ο Ευγενικός, ο επίσκοπος Νικαίας Βησσαρίων και ο Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων, που συνόδευσαν τον Ιωάννη Η' Παλαιολόγο στη Σύνοδο της Φλωρεντίας. Άλλοι πάλι διδάσκουν τα ελληνικά γράμματα σε ιταλικά παν/μια ή ξεχωρίζουν για το εκδοτικό τους έργο. **Αυτοί:**

- ✓ **Ενίσχυσαν τις ανθρωπιστικές σπουδές στη Δύση**
- ✓ **Τόνωσαν το ενδιαφέρον για την έκδοση, συλλογή και διάσωση αρχαίων χειρογράφων σε βιβλιοθήκες, όπως η Μαρκιανή της Βενετίας και η Λαυρεντιανή της Φλωρεντίας.**

Μια νέα αντίληψη για την αγωγή και την επιστήμη

- Πίστη στην τεράστια δύναμη της εκπ/σης (σε αντίθεση με το Μεσαίωνα)
Έρασμος: «Οι άνθρωποι δε γεννιούνται, αλλά γίνονται».
- Πεποίθηση ότι η επιστήμη εξελίσσεται με την παρατήρηση, την εμπειρία και το πείραμα.

γ. Η τυπογραφία και η διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού

Η Αναγέννηση και ο Ανθρωπισμός γρήγορα ξεπέρασαν τα όρια της Ιταλίας (Γαλλία, Κάτω Χώρες, Γερμανία, Ιβηρική Χερσόνησος) και δημιουργούνται εστίες ανθρωπιστικής δραστηριότητας, όπου υπάρχουν πανεπιστήμια και εκδοτικά κέντρα (Αμβέρσα, Παρίσι, Στρασβούργο, Μιλάνο, Βενετία).

Στη διάδοση της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού συνέβαλε η τυπογραφία (Ιωάννης Γουτεμβέργιος, 1450)

Ωστόσο, η διάδοση των βιβλίων περιορίζεται στις πόλεις. Η επαρχία θα παραμείνει ως το Διαφωτισμό- στην πλειονότητά της αναλφάβητη.